

KUMPPANUUSPÖYDÄSTÄ UUSIA IDEOITA HYVINVOINNIN KEHITTÄMISEEN

Kumppanuuspöytä on avoimeen ja tasavertaiseen vuorovaikutukseen perustuvaa toimintaa, jota voidaan käyttää esimerkiksi hyvinvointiin liittyvän yhteistyön kehittämisessä. Kumppanuuspöydästä on kaksi sovellutusta, paikallinen ja teemallinen kumppanuuspöytä. Paikallinen kumppanuuspöytä kokoaa tietyn kunnan viranomais-, yhdistys- ja järjestötahot yhteen. Teemallinen kumppanuuspöytä puolestaan kokoaa samasta aihealueesta kiinnostuneet henkilöt yhteisen pöydän ääreen, jolloin osallistujat voivat edustaa eri tahoja ja kuntia.

Paikallinen kumppanuuspöytä Mäntyharjulla

Paikallista kumppanuuspöytää testattiin Ruralia-instituutin Senet-hankkeessa Mäntyharjulla vuosina 2006 ja 2007. Tavoitteena on tukea hyvinvointialan innovaatioympäristöä paikallisella tasolla. Mäntyharjun Halmeniemen kylällä oli vuonna 2005 toteutettu palvelutarvekysely, joten keskustelu kyläläisten ja kunnan edustajien välillä koettiin tarpeelliseksi. Paikalliseen kumppanuuspöytänsä kutsuttiin koolle Mäntyharjun kunnan perusturvan, kotisairaanhoidon ja kotipalvelun edustajat, sekä Mäntyharjun seurakunnan, yrittäjien ja kylien edustajat.

Keskusteluissa tuotiin esiin mm. yksityisenä yrittäjänä toimimisen mahdollisuudet ja haasteet erityisesti haja-asutusalueella sekä palvelusetelin mahdollisuudet. Kumppanuuspöytätapoamisten perusteella järjestettiin tiedotustilaisuus sosiaalipalveluyrittäjyydestä ja työvoimapalveluista. Nämä tilaisuudet herättivät asukkaiden mielenkiintoa yrittämistä kohtaan.

Teemallinen kumppanuuspöytä Mikkelissä

Teemallista kumppanuuspöytää käytettiin Mikkelin kaupungin hallinnoimassa mielenterveys- ja päihdetyötä edistävässä Miepä-hankkeessa. Teemana oli mielenterveys- ja päihdetyön kehittäminen Etelä-Savossa. Tavoitteena oli koota aiheesta kiinnostuneet toimijat yhteen ja muodostaa alueelle yhteinen toimintamalli. Kumppanuuspöytänsä kokoonkutsujana oli Senet-hankkeessa kumppanina oleva Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus ISO.

Mielenterveys- ja päihdetyö on laaja teema, joten asia jaoteltiin ikäkausittain (lapsiperheet, nuorten, aikuiset ja ikäihmiset) tarkasteltavaksi. Lapsiperheiden mielenterveys- ja päihdetyöstä kiinnostuneet kokoontuivat yhtenä päivänä, nuorten asioista kiinnostuneet toisena päivänä jne. Ensimmäiset yhden päivän tapaamiset järjestettiin syksyllä 2006. Ensimmäisellä kierroksella kumppanuuspöytiin osallistui 108 henkilöä. Mukana oli mm. psykiatrisia sairaanhoitajia, lääkäreitä, pappeja, diakonisvoja, lastenohjaajia, nuorisotyöntekijöitä, kodinhoitajia, kunnallispolitiikkoja, yhdistyksissä toimivia, opettajia ja opiskelijoita. Toinen kumppanuuspöytäkiertä käynnistettiin keväällä 2007, jolloin mukana oli 110 mielenterveys- ja päihdetyöstä kiinnostunutta. Kolmas kierros toteutettiin syksyllä 2007.

Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty

Etenkin teemallinen kumppanuuspöytä edellyttää huolellista etukäteissuunnittelua. Tasavertaisen ja avoimen vuorovaikutuksen turvaamiseksi osallistujat jaetaan sattumanvaraisesti 6-9 henkilön pöytiin. Ajatuksena on auttaa ihmisiä muodostamaan uusia verkostoja, koska useimmat istuutuvat alussa yleensä tuttavansa tai työkaverinsa viereen. Jokaisessa pöydässä on pöytäohjaaja, joka ohjaa

työskentelyä ja auttaa tasapuolisen vuorovaikutuksen muodostamisessa. Työskentelyn alkuun kuuluu usein myös luova osuus. Mikkelissä kumppanuuspöytätapamisten luovissa osuuksissa tehtiin aikamatka vuoteen 2015, muodostettiin kumppanuuspöytäpatsas ja kerrottiin tarinoita. Luovaa osuutta seuraa esittäytymiskierros, jonka jälkeen aloitetaan työskentely pöytäkunnittain.

Mikkelin kumppanuuspöydissä keskusteltiin, millaisia haasteita mielenterveys- ja päihdetyöhön tällä hetkellä liittyy, millaisena toimijat näkevät nykytilan ja tulevaisuuden, mihin asioihin kehittämistoimintaa tulisi jatkossa kohdentaa ja millaisia keinoja nykytilanteen muuttamiseksi voidaan käyttää. Tavoitteena olikin löytää yhteinen toimintamalli alueen mielenterveys- ja päihdetyöhön. Ryhmätyöskentelyn päätteeksi jokainen pöytä esitteli oman tuotoksensa, jota muut kumppanuuspöydät arvioivat ja esittivät tarkentavia kysymyksiä. Syksyllä 2007 valmistetut toimintamallit esiteltiin päättäjille ja toimintamallien käsittelyä jatketaan delfoi-asiantuntijapaneelissa virtuaalisesti.

Kumppanuuspöydän arviointia

Kumppanuuspöytiin osallistuneita pyydettiin myös arvioimaan menetelmää sekä työskentelyä helpottavia ja vaikeuttavia tekijöitä. Helpottavina tekijöinä kuvattiin avoin asenne, aiheen tärkeäksi kokeminen, tasavertainen vuorovaikutus, runsas tiedon tai kokemuksen määrä käsiteltävästä aiheesta, osallistujien toimiminen eri sektoreilla ja näkemys toiminnan johtamisesta uuteen kehitykseen. Työskentelyä vaikeuttavina tekijöinä kuvattiin epäilevä asenne, välinpitämättömyys, tiedon tai kokemuksen puute, puutteellinen ohjeistus, kireä aikataulu ja väsymys.

Palautteiden perusteella kumppanuuspöytä kuvattiin myönteisessä ilmapiirissä ja moniammatillisessa työryhmässä käytäväksi dialogiksi, jonka avulla luodaan verkostoja ja saadaan uusia ideoita. Samalla osallistujien tieto, ymmärrys ja näkökulma käsiteltävästä aiheesta laajentuu. Kumppanuuspöydän avulla voidaankin hyvin muodostaa uusia toimintamalleja, työtapoja ja ongelmanratkaisukeinoja. Moniammatillinen työskentely lisää myös yhteenkuuluvuuden tunnetta ja vahvistaa yhteistyötä.

– Huomataan, että ongelmat ovat yhteisiä ja ratkaisut samansuuntaisia, joten miksi ei enemmän tehtäisi ja toimittaisi oikeastikin yhdessä, totesi eräs vastaaja.

Kumppanuuspöydän etuina nähtiin sen avoin vuorovaikutus ja teemaa koskevien ajatusten ja kokemusten jakaminen. Keskustelu innosti osallistujien mukaan yhteiseen ideointiin ja lisäsi ymmärrystä eri toimijoiden ja organisaatioiden välillä. Kehitettävää oli eniten aikataulutuksessa. Työskentelyyn oli kullakin kumppanuuspöytätapamisella varattu 7 tuntia, mutta laajan sisältöalueen vuoksi toinenkin päivä saattaisi olla tarpeen. Kumppanuuspöytätapamisten väli (5 kk) koettiin liian pitkäksi. Myös osallistujien vaihtuvuus vaikeutti aiemman työvaiheen hyödyntämistä.

Moniammatillista vuoropuhelua

Teemallinen kumppanuuspöytä tarjoaa mahdollisuuden moniammatilliseen vuoropuheluun. Yhteistyön tärkeyttä korostetaan etenkin sosiaali- ja terveysalalla, mutta kehittämistyössä on liian harvoin konkreettisia tilanteita, joissa eri ammattiryhmien välinen keskustelu toteutuu. Osallistujien mielestä kumppanuuspöytä soveltuu erittäin hyvin laaja-alaisen asioiden käsittelyyn, erilaisten työtapojen kehittämiseen ja uusien toimintatapojen luomiseen.

– Enpä keksi aiheetta, mihin tämä malli ei sopisi, eräs kumppanuuspöydän osallistujista totesi.